



Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 92g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 68 alin. (10) din Legea
insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012

(soluționarea contestației de către instanța de insolvabilitate)

CHIȘINĂU

29 mai 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 8 aprilie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 29 mai 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 68 alin. (10) din Legea insolvențității, ridicată de dl Alexandru Crețu, în interesele SRL „Cristal Lux”, în dosarul nr. 2i-107-9/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Vitalie Guțan de la Judecătoria Chișinău, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 1 aprilie 2013 a fost intentată procedura de insolvențitate față de SA „Aroma” și a desemnat administratorul insolvențității.

4. La 21 mai 2014, instanța de insolvențitate a aplicat față de debitor procedura de restructurare a debitorului SA „Aroma” și a confirmat planul procedurii de restructurare a acesteia.

5. În tabelul definitiv al creanțelor au fost incluse, printre altele, și creanțele SA „Banca de Finanțe și Comerț”. Având în vedere operațiunile economice ale SA „Aroma” în proces de restructurare, aceasta a livrat unei societăți străine/nerezidente o anumită cantitate de marfă, marfă care fusese gajată în favoarea creditorului SA „Banca de Finanțe și Comerț”.

6. La 9 decembrie 2015, creditorul SA „Banca de Finanțe și Comerț” a cesionat drepturile sale către *Cristal Lux*.

7. Având în vedere că cesionarul *Cristal Lux* nu a fost satisfăcut în modul prevăzut de contractul de cesiune, iar creanța obținută prin cesiune nu a fost inclusă în tabelul de creanțe rectificat și nici nu a fost stinsă ca urmare a ofertei de executare, pe baza articolului 68 alin. (10) din Legea insolvențității, la 21 noiembrie 2024, *Cristal Lux* a formulat o contestație cu privire la măsurile luate de administratorul insolvențității.

8. La 1 aprilie 2025, *Cristal Lux* a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 68 alin. (10) din Legea insolvențității.

9. Prin Încheierea din 3 aprilie 2025, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

11. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 68

Exercitarea de către administrator/lichidator a atribuțiilor

„(1) Administratorul/lichidatorul își exercită atribuțiile cu diligența unui bun profesionist, acționând pe propria răspundere.

(2) În procedura de insolvență, procedura falimentului sau procedura de restructurare, acțiunile administratorului/lichidatorului sunt orientate spre păstrarea, majorarea și valorificarea cât mai eficientă a masei de active prin toate mijloacele legale disponibile, pentru executarea cât mai deplină a creanțelor creditorilor.

[...]

(10) Reprezentantul debitorului, orice creditor pot face contestație împotriva măsurilor luate de administrator/lichidator. **Instanța de insolvență va soluționa contestația în termen de 10 zile de la înregistrare, cu citarea contestatorului, a administratorului/lichidatorului și a comitetului creditorilor, având dreptul să suspende, la cererea contestatorului, executarea măsurii contestate.**

[...]”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul excepției menționează că legislatorul a omis să reglementeze clar, accesibil și previzibil modul în care instanțele de insolvență urmează să examineze contestațiile împotriva măsurilor luate de administrator/lichidator. Autorul excepției susține că norma contestată nu prevede ce act urmează să emită instanța de insolvență după examinarea contestației; nu prevede dacă actul judecătoresc emis este executoriu din momentul pronunțării sau este suspensiv până se împlinește un termen stabilit; nu prevede subiectele care pot ataca cu recurs actul pronunțat cu privire la contestație și dacă recursul suspendă executarea acțiunilor contestate ale administratorului insolvenței/lichidatorului. Autorul notează că norma le acordă instanțelor o marjă excesivă de apreciere, fapt care ar restrânge drepturile și interesele creditorilor.

13. Autorul sesizării pretinde că dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 20, 23, 26, 46 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolvenței, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 68 alin. (10) din Legea insolvenței. Curtea constată că articolul 68 alin. (10) a mai constituit anterior obiect al controlului constituționalității, însă prin prisma altor critici de

neconstituționalitate. După cum rezultă din sesizare, un creditor a formulat o contestație împotriva acțiunilor administratorului insolvenței. Prin urmare, Curtea admite că norma contestată ar putea fi aplicată la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

18. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare al Curții Constituționale dacă aceasta afectează un drept fundamental (a se vedea, în acest sens, HCC nr. 12 din 6 aprilie 2021, § 35). Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 12 din 6 aprilie 2021, § 29; HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 31).

19. Curtea reține că autorul sesizării a menționat incidența articolelor 20 (*accesul la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

20. Curtea a notat în jurisprudența sa că articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26; DCC nr. 15 din 16 februarie 2023, § 19).

21. Curtea nu poate reține argumentul autorului sesizării potrivit căruia ar fi neclară forma actului judecătoresc prin care instanța de insolvență se pronunță asupra contestației împotriva măsurilor luate de administrator/lichidator. În acest sens, Curtea menționează că la judecarea cauzelor civile în prima instanță actele judiciare se pronunță sub forma unei hotărâri, încheieri sau ordonanțe (a se vedea articolul 14 din Codul de procedură civilă), iar instanța de insolvență pronunță acte sub formă de hotărâre sau de încheiere (a se vedea, *inter alia*, articolul 5 alineatele (4), (5), (8) din Legea insolvenței). Așadar, chiar dacă norma contestată nu stabilește expres actul judecătoresc prin care se examinează contestația, din articolele Legii insolvenței rezultă că contestațiile depuse împotriva măsurilor luate de administrator trebuie soluționate printr-o încheiere (a se vedea DCC nr. 153 din 5 decembrie 2024, § 23).

22. De asemenea, autorul sesizării afirmă că omisiunile legislative i-ar îngreuna accesul la justiție și dreptul de a se apăra, deoarece norma contestată nu prevede dacă actul instanței poate fi contestat, dacă este executoriu din momentul pronunțării sau este suspensiv până la expirarea unui anumit termen.

23. În acest sens, Curtea menționează că exercitarea dreptului de acces la justiție poate avea loc într-un cadru legal prestabilit de legislator, cu respectarea anumitor exigențe. Curtea a observat că autorul sesizării a ridicat excepția de neconstituționalitate în fața unei instanțe care are competența deplină de a examina contestațiile împotriva măsurilor administratorului insolvenței. Acest fapt confirmă exercițiul efectiv al dreptului de acces la instanța de judecată.

24. Curtea observă că, potrivit articolului 5 alin. (8) din Legea insolvenței, hotărârile și încheierile instanței de insolvență sunt definitive și executorii din momentul pronunțării. De asemenea, articolul 68 alin. (10) obligă instanța să citeze contestatarul, administratorul/lichidatorul și comitetul creditorilor la examinarea contestației. Acest fapt asigură o examinare în contradictoriu și reprezintă o garanție suplimentară pentru părți. Mai mult, Legea stabilește că, la cererea contestatarului,

instanța are dreptul să suspende executarea măsurii contestate. Prin urmare, Curtea nu poate reține argumentele autorului potrivit cărora norma contestată ar permite ca persoana interesată să fie supusă arbitrariului din partea instanței.

25. Totodată, Curtea reiterează că nici Constituția, nici Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu reglementează dreptul la exercitarea căilor de atac în toate procedurile judecătorești. Sub acest aspect, articolul 119 din Constituție stabilește că părțile interesate pot exercita căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești „în condițiile legii” (a se vedea DCC nr. 74 din 16 iunie 2022, § 20). Dreptul la un dublu grad de jurisdicție garantat de articolul 2 § 1 din Protocolul nr. 7 la Convenția Europeană se referă doar la materia penală (a se vedea HCC nr. 9 din 7 aprilie 2022, § 29). Curtea reiterează că acest drept se realizează în condițiile legii și, prin urmare, ține de competența legislatorului să instituie numărul căilor de atac și condițiile în care acestea pot fi exercitate, cu respectarea prevederilor Constituției (a se vedea DCC nr. 74 din 16 iunie 2022, § 21).

26. Din analiza dispozițiilor contestate prin prisma argumentelor din sesizare, Curtea nu a putut identifica vreo restrângere a exercițiului dreptului de acces la un tribunal și al dreptului la apărare, garantate de articolele 20 și 26 din Constituție.

27. Cu referire la incidența articolului 46 din Constituție, autorul nu a argumentat caracterul contradictoriu al prevederilor contestate cu normele constituționale invocate. Critica lui s-a referit la neinclusiunea creanțelor sale în tabelul de definitiv al creanțelor întocmit de către administratorul insolvenței. În jurisprudența sa, Curtea a susținut că dreptul național trebuie să-i ofere persoanei posibilitatea de a-și prezenta cazul în fața unei autorități competente care să se pronunțe în privința măsurii care aduce atingere dreptului său de proprietate. Curtea reține că statul are obligația de a institui proceduri judiciare care implică garanții suficiente și care le permit instanțelor naționale să soluționeze în mod eficient și corect orice litigii între persoane private, precum și între indivizi și stat (a se vedea DCC nr. 9 din 20 ianuarie 2022, § 25; DCC nr. 43 din 31 martie 2022, § 32; DCC nr. 110 din 6 septembrie 2022, § 31). În prezenta cauză, problema asigurării respectării dreptului de proprietate asupra unei creanțe incluse sau nu în tabelul creanțelor este pusă în sarcina instanței de insolvență. Examinând contestația, instanța de insolvență va trebui să motiveze de ce acceptă sau respinge argumentele contestatarului referitoare la măsurile luate de administratorul debitorului aflat în procedura de restructurare.

28. Prin urmare, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 68 alin. (10) din Legea insolvenței, ridicată de dl Alexandru Crețu, în interesele SRL „Cristal Lux”, în dosarul nr. 2i-107-9/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 29 mai 2025

DCC nr. 57

Dosarul nr. 92g/2025